

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Clericis Peregrinis. Titvlvs XXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

CAP. VII.

Subdiaconus qui carn vidua contraxit, & carn cognovit, dignitas panam incurrit, licet dignitas non sit.

Nobis fuit: & infra. Ille autem, qui in Subdiaconatus ordine constitutus factus tantum (quia de jure non potuit) duxit viduam in uxorem, profecto dignitas non existit: sed nec vidua potest in veritate dici maritus, cum interipsum & illam non fuerit vinculum maritale contractum: cum eo tamen contra doctrinam Apostoli tanquam cum marito vidua dispensare non licet, non propter sacramenti defectum, sed adfectum intentionis cum opere subsecuto.

DE CLERICIS PEREGRINIS.

TITVLVS XXII.

CAP. I.

Ultramarini & vnde remoti ordinationem suam probare debent per quos, Episcoporum sigilla.

Alexander III. a Canonen. Episcopo. Va & nos duxit fraternitas consulendos, quid sit agenda de clericis, qui in remotis regionibus ordinati, literas eorum ostendunt, a quibus sibi proponunt manus impositas: & utrum Episcoporum sigilla sint, quae representant, incertum existit. Taz igitur consultationi respondemus, tutius esse ut in his statuta Patrum veterum obseruentur, quam novum aliquid statuat: statum autem est de transmarinis, ut ad minus quinque Episcoporum super ordinatione sua testimonio muniantur: quod in aliis (si similiter e sunt incogniti) credimus obseruandum: ita tamen ut in suspensione aliquanto tempore habeantur, in quo plenius de actibus instruantur ipsorum: sed & de inferioribus ordinibus inquiri oportet, quia posset contingere, ut aliquibus praetermissis saltum fecissent. His autem peractis, si digni inventi fuerint, circa eos poterit dispensari.

CAP. II.

Clericus peregrinus, qui prius se ordinatum, nisi aliter probet, in illo ordine non suscipietur, nec ad superiores promovetur.

Innocentius III. Confessionibus. Patriarcha. In quatuor [& infra.] Verum clericos ad te sine aliorum ordinarum literis venientes; & offerentes juramentum, quod sunt in quovis ecclesiasticorum ordinum constituti, debes ad superiores ordines promovere: Inquisitioni t. r. t. quod nisi de ipsorum ordinatione canonica, per idonea tibi constituerit argumenta, eos nec in illis suscipere; nec ad majores debes ordines promovere, praeterquam antequam conversatio eorum fuerit adprobata.

CAP. III.

Peregrinus de cuius ordinatione non constat, non permittitur celebrare in publico, sed in occulto se.

Idem Patriarcha Hierosolymitanus.

Ve fraternitatis: e [& infra.] Verum clericos, qui ad partes Hierosol. sine commendatitiis literis ve-

a In multis Alexandr. IV. sed falsa est inscriptio, nam cum hac compilatio facta est, nondum erat Alexander quartus. b Cap. unic. eodem tit. in prima compilatione. & habetur integrum post cancell. Lateranens. sed. Alexandro tertio, part. 26. cap. 20. c alius, ita: qui similiter: al. ita. si similiter sunt in eo innotuit. d Totae hae praefatio extat infra, cap. Inter. 4. de majoritate & obedientia. Ideo hic non adscripto, quod de similibus adnotatum volo, vide Cap. i. eod. tit. in 3. comp. & Cap. 2. eod. tit. in 2. comp.

CAP. V.

Qui contraxit carn virgine, licet prius ab alio fuerit desponsata, legitime non contraxit.

Idem Metensi Episcopo.

Debitum pastoralis officii: e [& infra.] F. t. ita. Quis respondendum, quod cum duo sint in conjugio, videlicet consensus animorum, & commissio corporum, quorum alterum significat charitatem, quae consistit in spiritu inter Deum & iustam animam, ad quod pertinet illud quod dicit Apostolus: Qui adheret Deo, spiritus eius est cum eo: reliquum vero designat consensum carnalem, quae consistit in carne inter Christum & ecclesiam, ad quod pertinet illud quod Evangelista testatur, verum caro & factum est, & habitavit in nobis: proinde utrumque d. illud, quod non est commixtionem corporum confirmatum, non pertinet ad illud conjugium designandum, quod inter Christum & ecclesiam per incarnationis mysterium est contractum, juxta quod Paulus exponens illud quod dixerat proproplatus: Hoc caro & os filii mei, & caro de carne mea: & propter hoc reliquit homo patrem & matrem, & adheret matri suae, & carnis duo in carne una: statim subiecit, hoc autem dico magnum sacramentum, in Christo & ecclesia. Cum ergo propter sacramenti defectum nullatenus sit, ne digamus, aut maritus vidua praesumat nullatenus eorum promoti, quoniam nec illa est unitio, nec iste unus unius: profecto ubi deficit inter illud modum conjuges commixtio corporum, non deest illud modum significatum sacramenti. Unde et is, qui mulierem ab alio viro duxit, sed minime cognitam duxerit: quia nec ipse carnem suam divinit in plures propter hoc impediri non debet, quin possit ad sacerdotium promoveri.

In hoc autem casu tunc dubitatum articulo continetur, an qui viduam ab alio viro tradidit, sed nondum cognitam, nonnullatenus sibi copulavit, valeat ad sacerdotium promoveri. Licet enim is, qui ab alio viro relicta duxit in conjugem, si ve cognita fuerit ab illo, si ve incognita manserit, videatur duxisse viduam in uxorem, superius cuius vir erat mortuus, quando duxit eandem: si ve & de legitime esse videtur, qui cum quibus legitime cognitam materiam, si ve neutram, si ve alteram tantum cognovit, quis vir ex illa ducere uxorem. Nos autem.]

CAP. VI.

Qui interduos concubinas, ex eo dignatus non est.

Idem Lugdunens. & Archiepiscopo Apostol. sed legatus.

Quia circa minima: & infra. Sane postulat si quae sed Apost. edoceri: si Presbyteri plures & concubinas habentes, bigami censentur. Sed quod duxit in conjugium, quod cum irregularitatem non incurrit, quod dignatus, cum eis tanquam simplici fornicatione nocuit, quoad executionem sacerdotialis officii potest dispensari.

In hoc autem casu tunc dubitatum articulo continetur, an qui viduam ab alio viro tradidit, sed nondum cognitam, nonnullatenus sibi copulavit, valeat ad sacerdotium promoveri. Licet enim is, qui ab alio viro relicta duxit in conjugem, si ve cognita fuerit ab illo, si ve incognita manserit, videatur duxisse viduam in uxorem, superius cuius vir erat mortuus, quando duxit eandem: si ve & de legitime esse videtur, qui cum quibus legitime cognitam materiam, si ve neutram, si ve alteram tantum cognovit, quis vir ex illa ducere uxorem. Nos autem.]

niunt permittere debent celebrare divina. [2 & infra.]
 Respondemus, quod nisi legitime tibi confiterit, si-
 per literas, siue per resiles, de illorum ordinatione cano-
 nica, qui penitus sunt ignoti, non debes ipsos permit-
 tere in a. nisi plebibus celebrare: sed si forsitan eorum
 aliqui fecerit ex devotione celebrare voluerint, poteris
 sustinere.

[1 Discretio postulavit per sedem Apst. edoceri.]
 [2 Cum plerique eorum de quorum canonica ordinatione non
 constat, statim ut veniunt, praesumunt non expectata licentia celebra-
 re. Nos autem tuam in Domino sollicitudinem commendantes su-
 per primo articulo. f. i.]

CAP. IV.

Inferiores praelati sine diaconorum consensu, in ecclesiis suis pe-
 regrinos non possunt instruire.

Honorius III. Regis. Episcopo.

TE nobis proponente didicimus, quod quidam prae-
 lati ecclesiarum tuarum jurisdictionis, in ecclesiis tibi com-
 missis sine conscientia b. tua clericos de alienis Episco-
 patibus e. instruere non verentur. Attendentes igitur
 id eis nulla ratione licere, cum sit honestari contrarium d.
 & a. sanctorum Patrum institutionibus alienum: [1 &
 infra.] Inquisitioni tuae taliter respondemus, quod tibi
 licet eos exinde removere, nisi aliquos ex dispensatione
 in eisdem ecclesiis duxeris dimittendos.

[1 Ad exemplar se. re. Alex. P. P. n. n. nulli. Apst. tibi in-
 diligenter, ut si quis clericus de alienis Episcopatus in ecclesiis tuis iurisdictionis sine conscientia & assensu tuo suae vel suorum in paster-
 ram instituit.]

DE OFFICIO ARCHIDIAconi.

TITVLVS XXIII.

CAP. I.

Dei qua spectant ad officium Archidiaconi.

Ex libro Romani ordinis.
VT Archidiaconus e. post Episcopum sciat fevi-
 carium esse ejus in omnibus, & omnem curam
 in clero (tam in urbe positurum, quam eorum,
 qui per parochias habitare noscuntur) ad se pertinere, siue
 de eorum conversatione, siue honore f. & reformatione
 ecclesiarum, siue doctrina ecclesiasticorum, vel cate-
 rarum rerum studio: & delinquentium rationem cor-
 ram Deo redditurus est. Erat de tertio in tertium an-
 num, si Episcopus non potest, parochiam universam cir-
 cumeat, & cuncta, quae emendatione indigent, ad vicem
 sui Episcopi corrigat & emendet.

CAP. II.

Non sumatur, sed pnti quadam qua spectant ad officium Ar-
 chidiaconi.

Ex concilio Toletano.

Officium g. verò Archidiaconi est Evangelium quan-
 do voluerit legere, vel alicui de Diaconis praeci-
 re: & quando Episcopus missam canit, ad iustionem il-
 lius induant se levitae vestimentis sacris: qualiter cum
 Pontifice ad missam b. procedant: [1 & f.] Omne
 ecclesiasticum officium providendo, lectiones aut re-
 sponsoria in matrice ecclesia dare debet, & auferre, in
 tantum ut nullus Evangelium, aut Epistolam, respon-
 soria, vel quamlibet in ecclesia lectionem legat & can-
 tet, donec auferretur ab ipso. Acolythos i. quoque ipse

a. Deest dictio, in. b. alias, scientia, id est, facultate aut
 licentia. c. alias, partibus. d. vide leg. quod vulgo, ff. de statu
 hom. & l. si cum dicit. 5. compromissus. ff. de arbit. e. Cap. 2. eo-
 dem tit. in 1. compilat. f. alias, onere. g. Cap. 3. eodem tit. in
 1. compilatione. h. Vt verbi gratia bene honeste & demisso vultu
 i. Quando sit Acolythorum in ecclesia tradit Magister Sentent.
 lib. 4. dist. 24. §. quare loco.

ordinet, quis eorum candelabra, quis hinc ducatur
 ferre, quis veniorum in ecclesia aliqua officium
 debeat.

[1 Omnem, quem in sacris suis causis vel ipsorum
 teriam vel Diaconorum vel Subdiaconorum esse debet
 ordinare. Ideo vero strenuus, proculdubio, dicitur, & vocari
 agni tui Episcopus curam habet. &c.]

CAP. III.

Custodia vasorum ecclesiae spectat ad Archidiaconum.
 Gregorius III. Archidiacono Gualtano a.

EA quae contra: & infra. Sicut vero te volumus
 quod à te districte quatuor sumas, quia vel pro-
 prie ecclesiae, vel ea quae de diversis ecclesiis
 sunt collecta, non sub omni sollicitudine vel curam
 f. eade de periculis, tu hoc reatu attingeris, quippe
 diaconatus ordinem custodis quidem ecclesia
 deputaris.

CAP. IV.

Archidiaconus sine mandato Episcopi non committat
 nimirum, id est, non habet iustionem auctoritatem
 Alexander III. Elen. Archidiacono.

Cum status b. sit absurdum: [1 & infra.] Quis
 igitur obtentu alicujus consuetudinis, non
 contra sanctorum Patrum constitutiones venire
 ad tuum non spectat officium vindicare. Memini
 nemini sine licentia & mandato Episcopi curam
 committere animarum.

[1 Et à sanctorum Patrum institutionibus alienum
 diaconus auct. propria debet custodit ecclesiarum conser-
 vare, agrum ferimus, quod tu sine mandato Episcopi
 animarum committis.]

CAP. V.

Archidiaconus de iure communis non potest committere
 Anst. de iure.

Archidiacono e. non videtur de ecclesiasticis
 ratione licere (nisi auctoritas Episcopi
 in aliquos sententiam promulgare.

CAP. VI.

Archidiaconus semel in anno (nisi necessitas exigat)
 suam provinciam ad est, parochiam.
 Idem Episcopo Conventum & Abbatibus.

Mandamus d. quatenus prohiberis Collo-
 chidiacon. ne ad ecclesiam sui Archidiaconi
 firandas, nisi semel in anno accedat. Nisi forte
 sa emerferit, propter quam ipsum oportet parochias
 ecclesias sapius visitare.

CAP. VII.

Dicitur premissis quod sit officium Archidiaconi & quod
 lud releverit Episcopus. Et secundo dicitur Deano
 Episcopi & Archidiaconum eligenda & amovenda, pnti
 ces committere gerant.

Innocentius III.

AD huc nos e. dicimus f. & infra. Sicut
 a Gregorius epistol. lib. 1. Regis & cap. 1. ad
 pnti. Alias, b. intermissum Archidiaconi ab eo
 Ducono Salontano. in alia Epist. ad Archidiaconum
 tus. vide lib. 2. epistol. 16. regis, ex qua est epist. Gregorius
 stit. 74. canon. 8. & lib. 1. epist. 19. vide dist. 24. can. 1.
 est. tit. in 1. compilat. & post. can. Lateran. in
 par. 26. cap. 2. e. al. Archidiaconus cap. 1. ad
 par. 36. cap. 4. d. Habetur post. can. Lateran. in
 xandro III. par. 2. cap. 1. vide can. Trident. sup. in
 e. Cap. 1. cod. tit. in 4. compilat. §. in
 Demianus. al. decimus.